

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Uredništvo našega lista mesto venca na grob ravnatelja Andreja Žumra, bivšega urednika „Učit. Tovariša“, 20 K. — Učiteljski zbor v Trzinu namesto venca na grob nadzorniku Andreju Žumru 18 K. — Mesto venca na grob Andreju Žumru: gg. dr. Vilfan 4 K, Resman-Velkavrh 3 K, Drukar 2 K, Fürsager 2 K, Rutar 2 K, Harle 1 K, Pajk 1 K, Pianecy 1 K, dr. Tomišek 1 K, Štritof 1 K; g. Peter Mayer 6 K na knjižnico št. 16.

Osebnosti. Začasni ravnatelj na realki v Idriji, g. Karel Pirc, je imenovan stalnim ravnateljem. — Za učiteljico v Sovodnjah je nastavljena gđe. Ljud. Strosarjeva. — Članom okrajnega šolskega sveta v Tolminu je bil dne 16. pr. m. izvoljen g. Andrej Vrtovec mesto v Ljubljano odislega g. V. Ravnikarja.

† **Dr. Fran Ladislav Rieger.** V visoki starosti 84 let je umrl dne 3. t. m. v Pragi dr. Fran Ladislav Rieger, ki je bil skoro pol stoletja voditelj češkega naroda in glavni nositelj slovanske ideje v avstrijski državi. Rieger je bil gotovo največji in najznamenitejši slovanski politik avstrijski v XIX. stoletju in ima največ zaslug, da nemški terorizem ni strl in uničil slovanskih narodov.

Hospitacija. Dne 26. pr. m. je prisostvovalo ljubljansko učiteljsko pouku g. K. Simona, ki je s svojimi učenci III. razreda jako zanimivo obravnaval blapenje. Dne 26. t. m. pa bo hospitacija pri pouku g. Gärtnerja na II. mestni šoli. Predmet: premog.

Žumrova slika. Izrekla se nam je želja, da bi dali napraviti sliko pokojnega blagega nadzornika A. Žumra. Kdor jo hoče imeti, naj nam to takoj naznani, da vemo, v kolikih izvodih jo naj damo natisniti. Obenem naj nam vsak pošlje za sliko in poštino 1 K. — Prebitek izročimo „Učiteljskemu konviktu“.

Razmere, kakršnih ni pod solncem, so zavladale na Kranjskem zaradi pomanjkanja učiteljstva, ali pravzaprav zaradi beraških, upravdnarskih učiteljskih plač. Nam, ki nam je blaginja našega šolstva in učiteljstva v resnici pri sreči, se jezišjo lasje, ko čujemo, kako se prostituira naše šolstvo in kako tisti, ki so poklicani, da nas otmo bede, da ne bodo vse naše moči ubite in izpite v težkem boju za obstanek, drže roke navskriž in mirno gledajo, kako naše učiteljsko izumira. Če vam povemo, da je v nekem okraju na Kranjskem šola — enorazrednica — kjer poučuje krojač, šola, kjer poučuje propali dijak (menda drugošolec), šola, kjer poučuje ljudskošolska učenka, potem se primete z nami vred za glavo, glasno protestujejo proti takim naravnost turškim razmeram! Človek, ki se resno trudi, da vestno izpolnjuje svoje stanovske dolžnosti, mora ob takih razmerah izgubiti vse veselje do svojega poklica in delovanja, ko vidi, kako se — skoro bi dejali — namenoma ubija naš ugled in namenoma zmanjšuje vrednost uspehov našega delovanja. Ako se naši poslanci sedaj ne ganejo, niso vredni, da so zastopniki koristi slovenskega ljudstva! Učiteljsko ne vzmore več takih razmer, razburjeno je že do skrajnosti!

Dvojna mera. Kdor misli, da je namestni učitelj in suplent eno in isto, se bridko vara. Razloček med tem superlativom proletarijata je razviden iz drobtin, ki mu padajo z bogate mize, da ne more niti živeti niti umreti, da torej visi v resnici neprestano med življenjem in smrtjo kot kak izstradan glumač na trapezu med nebom in zemljo. Kogar ni sreča popolnoma vrgla za plot in ima torej čast, izvrševati službo namestnega učitelja, prejema za svoje pošteno delo na mesec 66 K 66 h, komur pa je „sreče dar bila klobuta“, ali po domače rečeno, kdor suplentari po naši domovini, prejema vrhu sekatur in nosov še 50 K na mesec, da res ne ve, kam bi s temi sijajnimi dohodki! V vročih počitnicah, ko zavladajo tem blestečim dohodkom zima, da torej običajno zamrznejo, ostane našim namestujočim in suplentujočim tovarišem edino rešilna pot v izobraževalne kurze, kjer se naj hranijo ob učenosti, ker se ne morejo ob kruhu! Vivat justitia!

Do kod sega sovraštvo? Ako hočete zvedeti odgovor na to vprašanje, popeljite se v Kranj h gospodu dekanu Koblarju. Morda te sprejme ta fini gospod kar na stopnicah ter ti pove, da sega sovraštvo tudi preko groba, da še v tistem trenutku ne izgine iz srca, ko leži nasprotnik, spravljen z Bogom, na mrtvaškem odru. — Zgodilo se je pa tako: Dne 28. pr. m. je umrl v Kranju ravnatelj in nadzornik Žumer, blaga duša, pošten mož. Drugega dne popoldne so se pripeljali v Kranj trije učitelji iz Ljubljane, da pozvedo vse potrebno zaradi pogreba, dobe dovoljenje za nagrobni govor itd. In res. Eden izmed ljubljanskih učiteljev in eden izmed učiteljev v Kranju gresta in potrkata na dekanova vrata. No, prečastiti pride in sprejme deputacijo — morda je to sedaj moderno! — kar na stopnicah. Na izrečeno prošnjo, sme li ta in ta govoriti ob Žumrovem grobu, odgovori duhovni oče, da ne, ker je bil baje Žumer nasprotnik njegove stranke in še posebno njegov osebni nasprotnik. — Učitelja gledata debelo in začudeno gospoda dekana, stoječega pred njima v vsem blesku nebeške krščanske ljubezni! No, beseda da besedo, in pol velikodušnost in pol strah, da bi morda zaradi te prepovedi utegnulo kaj zaropotati, omehčata strogega gospoda, da izreče milostno svoje dovoljenje. In tako je govoril govornik ob Žumrovem grobu iz posebne požrtvovalnosti kranjskega gospoda dekana! Kako mu je bilo pri srcu, si je lahko misliti.

Kdo je na Kranjskem bolje plačan, pomožni uradni služabniki ali pomožni učitelji? Na podstavi deželnega zakona za vojvodino Kranjsko z dne 14. maja 1898., dež. zak. št. 25, znaša letna plača pomožnih učiteljev po 800 K na leto. Ukaz vsega ministrstva z dne 15. okt. 1902., drž. zak. št. 200, pa določuje, da mora dobiti vsak pomožni uradni sluga v Ljubljani najmanj po 2 K 20 h dnevne mezde, kar znaša na leto t. j. za 365 dni 803 K. Tedaj dobiva poslednji pomožni uradni sluga v Ljubljani, tudi če niti pisati ne zna, na leto po 3 K več plače, nego najboljši pomožni učitelj. — So pa v Ljubljani tudi pomožni uradni služabniki, ki dobivajo po 3 K 20 h dnevne mezde, tedaj na leto po 1168 K. Ti presegajo s svojimi službenimi prejemki pomožne učitelje na Kranjskem za celih 368 K na leto. Komentara ni treba, ker ta števila sama dovolj kriče!

Starosta kranjskega učiteljstva. Naznanili smo že, da je dne 16. pr. m. umrl v Št. Vidu na Dolenjskem vpokojeni in zgledni nadučitelj g. Andrej Turk, bivši mnogoletni župan občine Št. Vid in predsednik ondotnega cestnega odbora, v dobi 95 let. Rojen je bil v Cerknici l. 1808, učiteljeval leta 1830. v Ljubljani na trnovski šoli, potem od leta 1831. do 1844. v Metliki ter končno od 1844. do 1875. leta v Št. Vidu pri Zatičini. Vedno kremenitega slovenskega značaja, obče spoštovan in ljubljien od svojih učencev in soobčanov, je doživel v dobi narodnega preporoda mnogo hudih ur. — Bodi mu blag spomin in zemljica lahka!

Razburjenje zaradi učiteljice. V hrvaških listih je bilo nedavno citati, da je bila vas Cernik vsa pokonci. Nastavljena je bila namreč tam učiteljica po imenu I. Šegota. Poprej je službovala v Grobniku in je tamošnjega župnika, ki jo je javno žalil, pretepla sredi ceste s pasjim bičem. Ko je prišla na novo mesto v Cernik, je morala priti v spremstvu orožnika in okrajnega glavarja, tako je bilo ljudstvo razburjeno, posebno ženske, da prihaja v njihovo vas učiteljica, ki si upa blagoslovljeno župnikovo osebo nargati s pasjim bičem. Dotična hrvaška tovarišica ni nič v sorodu s predsednico „Društva krščanskih učiteljic“ v Gorici.

Razstava učil za bodoče dež. učit. konferencije. Od mnogih koleg sem bil povpraševan, kaki objekti se bodo razstavili? V to razstavo se bo sprejelo vse, kar je v zvezi s šolo in poukom. Posebno dobro bi bilo, da razstavijo učitelji svoje izdelke (učne pripomočke), ker ravno ti predmeti kažejo, kako intenzivno se učiteljsko bavi s šolo tudi v svojem prostem času. Natančnejše se bo o priliki razglasilo v „Tovarišu“. Fr. Gärtner.

Šole v Ameriki. V Zedinjenih državah severoameriških je 249.969 ljudskih šol in 430.004 učiteljev (oziroma učiteljic).

Žaloigra učiteljeva. Pred porotniki v Saint Mihaelu se je pričela obravnavati proti nekemu Leclercu, ki je umoril petero oseb, a svoje dejanje tako zvito izvršil, da so dolgo let ljudje imeli za pravega storilca učitelja Gobillota, ki je radi teh obrekovanj skočil v vodo in utonil. Nekaj dni potem, ko so vrgli valovi mrtvo učiteljevo truplo na suho, so zasledili pravega storilca.

Blagorodnemu gospodu

dr. Henriku Tumi,

deželnemu poslancu itd.

Podpisani odbor si šteje v prijetno dolžnost, naznaniti Vašemu blagorodju, da je sprejel občni zbor „Ajdoške podružnice učitelj. društva za goriški okraj“ pri Sv. Križu dne 5. februarja 1903 soglasno resolucijo, po kateri Vam izreka iskreno zahvalo, da ste bili edini deželni poslanec, kateri ste se potegnili v deželnem zboru za interese učiteljstva tako, kakor bi bila dolžnost vsakega deželnega poslanca.

Odbor se nadeja, da bo Vaše blagorodje tudi v prihodnje enako zagovarjalo opravičene zahteve našega stanu.

Za odbor „Ajdoške podružnice učiteljskega društva za goriški okraj“

pri Sv. Križu, dne 12. februarja 1903.

Tajnik:

Mrmolja I. r.

Predsednik:

Medvešček I. r.

Slovo!

Her jemljem slovo od žalostnega učiteljskega stanu in ker stopam v boljšo prihodnost, kličem ob tej priliki vsem vrlim naprednim tovarišem in tovarišicam krepak „Na zdar!“

Slavoj Praprotnik.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 300.

Kranjsko.

Na štirirazrednici v Gor. Logatcu se razpisuje eno izpraznjeno učno mesto v zopetno popolnitev.

Prošnje za to mesto so predpisanim potem vlagati semkaj do dne 5. aprila 1903.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 4. marca 1903.

Št. 244.

Na novoustanovljeni dekliški paralelki na štirirazredni Franc-Jožefovi šoli v Črnomlju se takoj namesti začasna učiteljica s postavno plačo, v pomanjkanju tiste pa pomožna učiteljica, to pa le za čas do konca šolskega leta.

Prošnje je oddajati do 20. marca t. l. pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 28. februarja 1903.

Št. 122.

Štajersko.

Na trirazredni ljudski šoli v Žetalah se stalno namesti učiteljska služba z dohodki po III. krajnem razredu.

Prosilci ali prosilke za to mesto naj vložijo svoje prošnje z izpričevalom usposobljenosti, zrelostnega izpita in domovnico opremljene, predpisanim potem do 14. marca t. l. pri krajnem šolskem svetu v Žetalah.

Okrajni šolski svet Rogatec, dne 13. februarja 1903.

Predsednik: *Underrain.*

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter st samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubli (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in p 8 K, 1/2 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsti

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in Tiska „Narodi

Listnica uredništva.

S. N. v R. Glede vprašanja, ali obstoji med Kranjsko in Štajersko reciprociteta, Vam odgovarjamo — da. Uštevajo si vsa definitivna leta, kvinkvenije itd. Brez skrbi torej lahko odidete na Štajersko. Ne bo Vam žal! — J. B. pri Sv. F. Veseli nas Vaše priznanje. Enaka pisma prejemamo vsak dan od mnogih strani. To nam je dokaz, da smo na pravem poti. Na tem hočemo tudi vztrajati, ker vemo, da zastopamo interese svojih naročnikov.

Splošna navodila v odvrčanje jetike.*)

Uvod.

Po pripoznano trdnih podatkih znanstvenega raziskavanja je jetika nalezljiva bolezen, katero povzročujejo tuberkelni bacili, ki se vrinejo v telo za to dovzetno. Ista se s potrebno previdnostjo šestokrat da zabraniti in tudi ozdraviti z gotovimi pogoji, ako se primerno zdravi in prav neguje.

Človek okužuje se najčese po dihalih tako, da vsope bacile držče se razpršenih delčkov svežega ali posušenega pljunka jetičnega bolnika, dalje s tem, da pride tuberkelne kali vsebujoča nesnaga v kožo, kjer je ranjena, ali s tem, da uživa nekuhana od jetičnih živalij prihajajoča (mleko, meso), ki bi utegnili vsebovati tuberkelnih bacilov.

Dočim se more zadnjeoznačena nevarnost okuženja s tuberkelnimi bacili zabraniti z ogledovanjem živine in mesa, kakor tudi z nadzorovanjem živil, na kar imajo občine strogo gledati, in to zabranitev tudi okrepiti z ogibom uživanja nekuhanega mesa in mleka, da se razširjanje jetike po tuberkelne kali vsebujočem izkašljanem izmečku jetičnih bolnikov in po tuberkelne kali vsebujoči nesnagi zbirajoči ne na prebivališči istih le deloma zabraniti z javnimi navedbami.

Takim navedbam se sicer vspeh lahko zagotovi, kjer pridejo v poštev javni, ali oblastvenemu nadzorovanju pristopni prostori, v katerih bivajo jetični bolniki, a izvrševanje dotičnih zdravstveno-policijskih navedb zadene ob velike napotke, ako gre za zasebna in družinska stanovanja, v katerih strežejo jetičnim bolnikom zdrave osebe ali živé ž njimi v ožji dotiki.

Ti sostanovaleci jetičnih bolnikov, sosebno otroci, ki se igrajo v prahu stanice in bolniške sobe jetičnih bolnikov, so v viši meri izpostavljeni nevarnosti okuženja.

To zabraniti bo tem težje, čim tesneji so prostori stanovanja, čim siromašnejši gmotni pripomočki obitelji, čim manjša razsodnost sostanovalecev, ki naj bi skrbeli za potrebne oprezne navedbe.

Ob takih razmerah zasebne bolniške potrebe more pred vsem zdravnik s svojo krepko avtoriteto in z neumornim vplivanjem na bolnika in njegovo obližje uveljaviti za javno korist potrebne navedbe v zabranitev okuženja ter odgojiti k zdravstveno-pravemu vedenju one, ki živé v hiši z jetičnimi, kakor tudi one same, ki so zboleli za jetiko.

(Dalje.)

*) Zadnjič smo obljubili, da priobčimo ta splošna navodila, ki smo jih prejeli v uporabo z Goriškega in o katerih menimo, da bodo zanimala naše bralce. Omenjamo še, da nismo izpreminjali ničesar niti v stvarnem niti v jezikovnem oziru.

Uredn.

12. leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati ročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani objavljene po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

eze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Ljubljani.